

DREJTORIA E PËRGJITHSHME E ARKIVAVE TË SHQIPËRISË
DHE
AGJENCIA SHTETËRORE E ARKIVAVE E KOSOVËS

**KATALOG
I
EKSPOZITËS**

TË NDARË. POR TË PASHKËPUTUR

Prishtinë
Nëntor, 2022

ISBN 978-9951-404-60-0

9 789951 404600

DREJTORIA E PËRGJITHSHME E ARKIVAVE TË SHQIPËRISË

DHE

AGJENCIA SHTETËRORE E ARKIVAVE E KOSOVËS

Botime të veçanta

***KATALOGU
I EKSPozITËS***

TË NDARË, POR TË PASHKËPUTUR

Prishtinë, 2022

Botues

Agjencia Shtetërore e Arkivave e Kosovës

Kryeredaktor i botimit

Bedri Zyberaj

Përgatiti

Agjencia Shtetërore e Arkivave e Kosovës

Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave të Shqipërisë

Redaktor gjuhësor

Berat Dakaj

Redaktor teknik

Bekim Aliu

Tirazhi

100 copë

**DREJTORIA E PËRGJITHSHME
E ARKIVAVE TË SHQIPËRISË**

**AGJENCIA SHTETËRORE
E ARKIVAVE E KOSOVËS**

KATALOGU

TË NDARË, POR TË PASHKËPUTUR

Prishtinë, 2022

Katalogimi në botim – (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës“Pjetër Bogdani”

94(=18)(496.51)(084.12)

Të ndarë, por të pashkëputur : katalogu i ekspozitës / kryeredaktor i botimit Bedri Zyberaj. - Prishtinë : Agjencia Shtetërore e Arkivave e Kosovës, 2022. - 40 f. : ilustr. ; 24 cm. - (Botime të veçanta)

Shqiptarët -- Historia

Katalogët e ekspozitave -- Kosovë

1. Zyberaj, Bedri

ISBN 978-9951-404-60-0

Aleph [000104896]

Nëntor pas nëntori, jubile pas jubileu

TË NDARË, POR TË PASHKËPUTUR

28 Nëntori i këtij viti, i vitit 2022, është festë jubilarë për shkak se shënon 110-vjetorin e Pavarësisë së Shqipërisë.

Si për ta përmbushur këtë jubile edhe më shumë, ditë më parë, saktësisht më 20 nëntor, shënuam edhe një jubile tjetër: 50-vjetorin e Kongresit të Drejtshkrimit të Gjuhës Shqipe.

Nëse për përvjetorin jubilar të të parit duhet të thuhet se, pas Kuvendit të Lezhës (më 2 mars 1441) dhe Lidhjes Shqiptare të Prizrenit (më 10 qershor 1878), është ngjarja më e rëndësishme e historisë politike dhe shtetërore të shqiptarëve, për të dytin (50-vjetorin e Kongresit të Drejtshkrimit), pa mëdyshje duhet të thuhet se është ngjarja më e rëndësishme për lidhjen shpirtërore dhe kulturore (rrjedhimisht edhe historike) të shqiptarëve, ngaqë vendimet që u morën në atë Kongres ishin në vazhden e orientimeve unifikuese të rilindësve tanë, në veçanti të Kongresit të Manastirit të vitit 1908.

Jubiletë e këtilla, te shqiptarët, kudo qofshin ata, brenda apo jashtë kufijve të shtetit shqiptar (bile tek ata që ishin jashtë këtyre kufijve edhe më shumë) kurdoherë kanë ngjallur një entuziazëm të veçantë, i cili nuk ngelet vetëm në kornizat e një përkujtimi ceremonial, por shkon përtej tij dhe shndërrohet në një burim energjie për përvijimin e të ardhmes.

Ky entuziazëm pushton të gjitha porët e jetës institucionale dhe private të shqiptarëve.

Kështu ka ndodhur më 1968, me rastin e 500-vjetorit të vdekjes së Skënderbeut dhe më 1978, kur ishte 100-vjetori i Lidhjes Shqiptare të Prizrenit. Edhe më gjithëpërfshirës ishte ky entuziazëm më 2012, me rastin e 100-vjetorit të Pavarësisë së Shqipërisë. Diçka të ngjashme, ne si shqiptarë, po përjetojmë edhe këtë vit.

S'do mend se jashtë kësaj atmosfere dhe indiferente nuk do të mund të qëndronin institucionet tona përgjegjëse për mbledhjen, përpunimin, ruajtjen dhe dhënien për shfrytëzim të dokumentacionit arkivor: Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave e Shqipërisë dhe Agjencia Shtetërore e Arkivave e Kosovës.

Këto dy institucione, me qëllim të përfshirjes në shënimin e këtyre jubileve, për këtë rast kanë përgatitur ekspozitën „Të ndarë, por të pashkëputur”.

Ekspozita përmban 25 pano me dokumente, fotografi dhe shkrime gazetash të kohës, për ngjarje dhe aktivitete të ndryshme që, në thelb, kishin veprimtarinë patriotike shqiptare, duke filluar prej kohës së Lidhjes Shqiptare të Prizrenit e deri në ditët tona.

Në to ekspozohen dromca të historisë sonë të cilat janë të dokumentuara dhe ruhen e mund të ofrohen për hulumtime shkencore nga të dy arkivat tona.

Me këtë ekspozitë ne jo vetëm dëshmojmë përgjegjësinë tonë kombëtare, por edhe atë profesionale që jemi institucione të përgjegjshme për ruajtjen e kujtesës sonë kombëtare dhe shtetërore e cila sa vjen e begatohet me dokumente dhe dëshmi të ndryshme që sot, mbase, mund të na duken jo dhe aq të vlershme, por jemi të sigurt që në të ardhmen do të jenë me shumë interes për ata që do të vijnë pas nesh.

Përveç shënimit të jubileve si ky i këtij viti, arkivat tona ekspozitat i shfrytëzojnë edhe si instrumente që grishin për t'i shfrytëzuar arkivat sa më shumë, sepse vetëm në to gjendet e vërteta e të shkuarës sonë e dokumentuar drejtpërdrejt ose tërthorazi.

Kjo ekspozitë përgatitet dhe hapet në nderim të 110-vjetorit të Pavarësisë së Shqipërisë.

Kështu, nga dy arkivat tona, do të kujtohen dhe nderohen në të ardhmen edhe përvjetorët e jubiletë e ngjarjeve të tjera që kanë pasur ndikim të madh dhe i kanë dhënë vulë zhvillimit të mëvonshëm historik të kombit tonë.

Bedri Zyberaj

Drejt看 ekzekutiv i AShAK-së

Prishtinë, nëntor 2022

VEPRA TE BOTUENE ME GJALLJEN E' TI

- 1) Katër Ungjillat e Zotit edhe Shëlbisat tonë Jesu-Krishtit edhe Punët e Apostave etj. Konstantinopol 1866 (gegënisht) Ribotue në 1872.
- 2) Katër Katagisma për gunat e vogëlë. Dy për emrat e shkrojtës edhe dy për dotrinën e Krishtenë edhe duverinë etj. Konstantinopol 1867 (gegënisht) Ribotue në 1884.
- 3) Psalltiria, këthyerë pas evraishtesë vietërë etj. Konstantinopol 1868 (toskërisht).
- 4) Historia e shenjtësë shkrojtë për dielat përmbledhëne kah dhiaia e vietër edhe kah historia e botës etj. Konstantinopol 1870 (gegënisht).
- 5) Abetar shqip etj. Konstantinopol 1872 (gegënisht).
- 6) Allfavitat shqip etj. (datë s'ka por, duket se është botue në një kohë me tjetrin) (toskërisht).
- 7) Istoria e shkronjësë shënjtëruarë për djem etj. Konstantinopol 1872 (toskërisht).
- 8) Psalteri, këthyerë mbas evraishtesë vietërë etj. Konstantinopol 1872 (gegënisht).
- 9) Dhiaia e re e Zotit edhe shpëtimtarit tënë Jim-Krishtit etj. Konstantinopol 1879 (toskërisht) Ribotue pjesërisht në 1886.
- 10) Të Bërëtë edhe të Dalëtë këthyerë pas evraishtesë vietërë etj. Konstantinopol 1880 (toskërisht) Ribotue në 1884.
- 11) *Συμμετάληξις τῶν ἀγαθῶν ἡρώων κατὰ τὴν τοπωνύμιον ἱερατικῶν ἐκ τῶν ἁγίων 1882*
- 12) Të Bërëtë, të Dalëtë edhe Nom'i dytë këthyerë pas evraishtesë vietërë etj. Konstantinopol 1884 (toskërisht).
- 13) Të Bërëtë, të Dalëtë edhe Nom'i dytë, Fjalë të urta, Isaia, këthyerë pas evraishtesë vietërë etj. Konstantinopol 1884 (toskërisht).

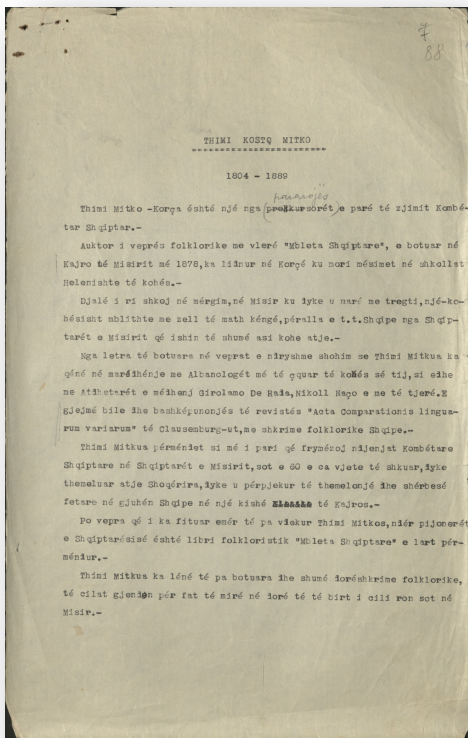
VEPRA TE BOTUENE PAS VDEKJES

- 1) *Ἀγίων τῶν ἀγαθῶν ἡρώων. ἡν ἑκκατὶνὰ ἔτη ἔργον ἐστὶν. ἔρ. Ἀθῆναι 1904*
 - 2) Gjahu i Malësorvet. Hija e Tomorit. Prej Kostantin Kristoforidhit Elbasanasit. 1884 (Botue në Albania Nr. 4 e 6 Bruxelles 1902 e në Nr. 10 London 1902) (toskërisht).
- Shënim. Kjo vepër është hartue toskënisht, gegënisht edhe në dialekt të Shqipnis në Mame. Teksti toskënisht u-botue në Albania Bruxelles e London 1902, edhe ai në dialekt të Shqipnis Mame në Kopehti Letrar Elbasan 1918. Teksti gegënisht, ndodhet 4 pa-botues, në dorë të Z. Lef Nosi.
- 3) Jetë-shkronja e njerëzvet ndriçimë Jan-Gotenbergu. Prej Konstantin-Kristofor Elbasanasit 1885. Ubotue në «Kopehti Letrar» Elbasan 1918.

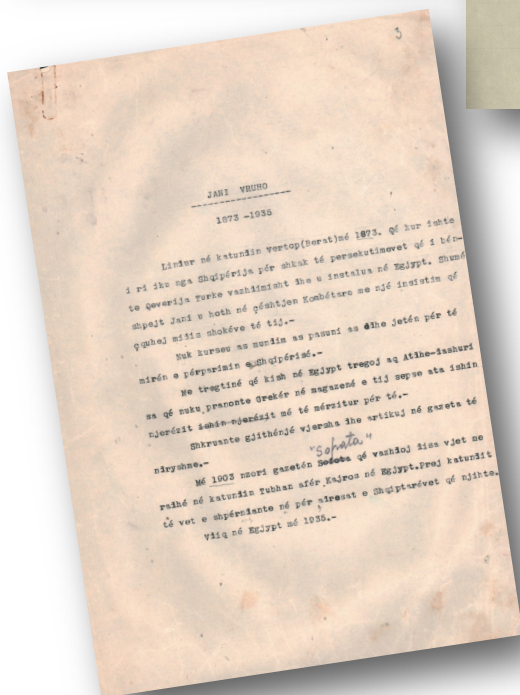
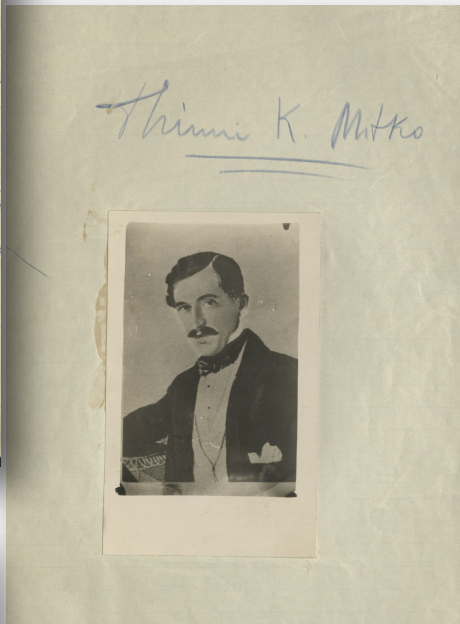
Kostandin Kristoforidhi

- 4) Systema Dialloze. Prej Konstantinit Kristoforidit Elbasanasit. Ubotue në «Kopehti Letrar» Elbasan 1918.
- Janë edhe disa dorëshkrime të tjera, të pa-botueshme gjëra më sot, të cilat po i përcëftim këtu poshtë :
- 1) Lendë e ndryshme gramatikore mbledhura në 1884 mbasa për një ribotim të gramatikës.
 - 2) Mbledhje fjalësh: turqishte, greqishte, slavishte, latinishte, manxrit dhe e italishte që kanë hyrë në gjuhën Shqipe apo i kanë rrënjat të shkrishkëta, pas mendimit t'auktorit.
 - 3) Njëvjele në dialekt toskënisht të shqipnis të kangëvet I gjer XIII të librit të De Radice «Rapsodia d'an poema albanese». Firenze 1866.
- Këto dorëshkrime ndodhen në dorë të Z. Lef Nosi.

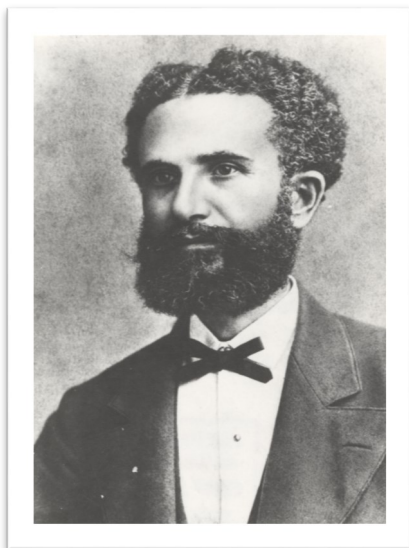
Thimi Mitko

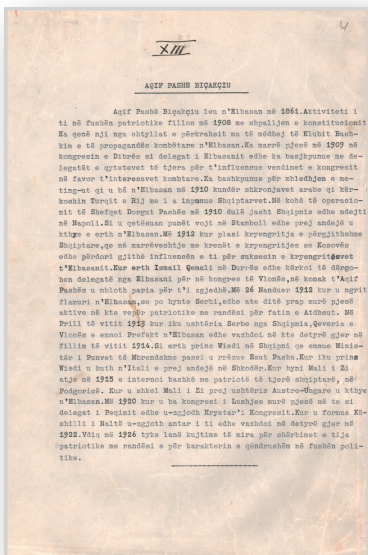
Jani Vruho

Samî Frashëri

Abdyl Frashëri

Aqif Pashë Biçaku

Mit'hat Frashëri

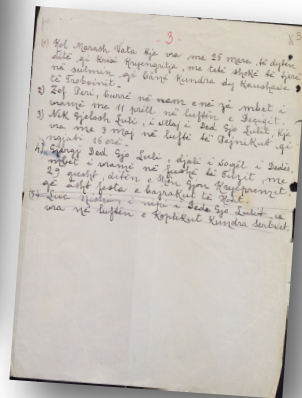
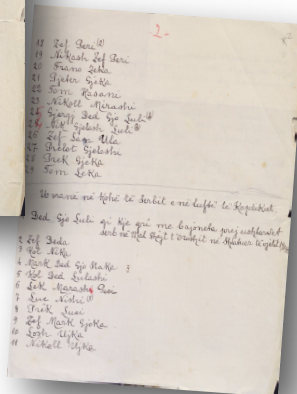
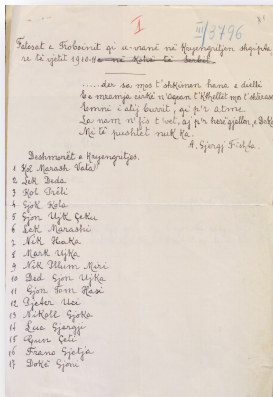

Çeta e Vexhip Runes Kurvelesh
foto F.170-1937-49-108_1

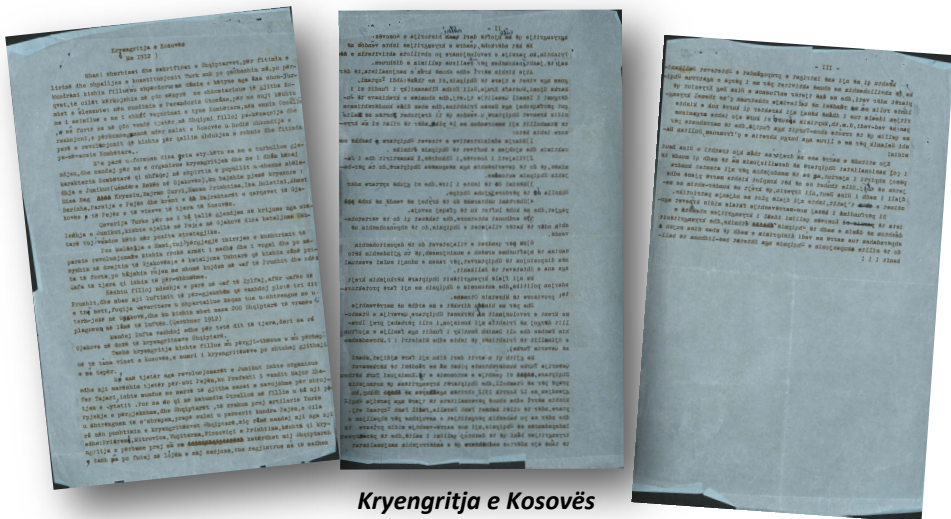
Luftëtarë shqiptarë të krahinës së Shkodrës (Kelmend, Hot, etj)

Luftëtarët që humbën jetën gjatë kryengritjeve të vitit 1910- 1911

Çeta të luftëtarëve shqiptarë të krahinës së Shkodrës (Kelmend, Hot, etj)

Kryengritja e Kosovës

Foto e njëjës prej çetave të zonës së Korçës

Çetë në zonën e Gjirokastrës dhe Kurveleshit.

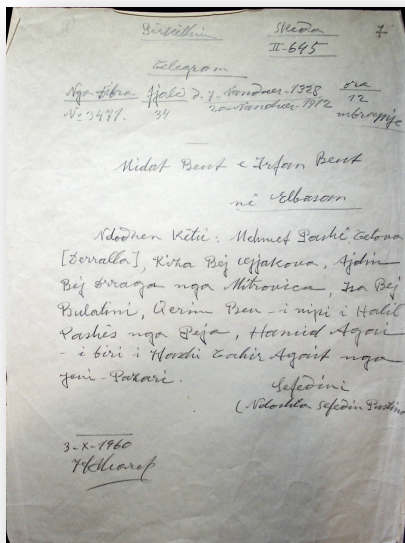
Haki Mborja e Vangjel Gjika, pjesëmarrës në kryengritjen e 1912

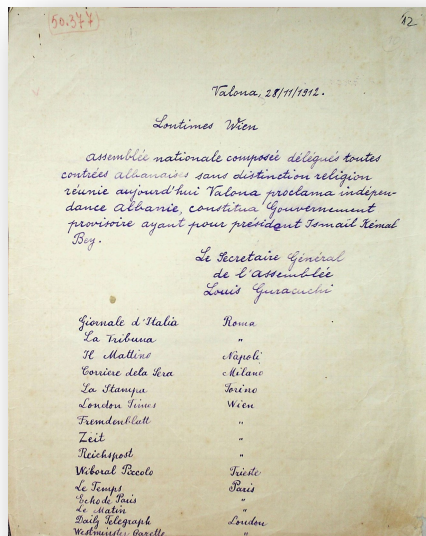
Kryengritja në Pukë

Çeta e kryengritësve shqiptarë të viteve 1911-1912 në Koplik

Njoftim mbi çeljen e punimeve të Kuvendit të Vlorës dhe zgjedhjen e Ismail Qemalit kryetar të Kuvendit.

Luigj Gurakuq njofton gazetatat evropiane për shpalljen e Pavarësisë së Shqipërisë

Fletëvotimet për zgjedhjen e Pleqësisë

Eğrem B. Kara
Z. Mustafa Kaya
Z. Ömer Beğken
Z. Sami Beğken
Z. Dimitri Beret

- 1) Arudin cakani
- 2) Zekal Coprenko
- 3) i Bias Bij
- 4) Tali Cuka
- 5) Bedei Bij jipru
- 6) dud karbunara
- 7) Jambu Rlogi
- 8) jipru gles
- 9) Dimitri mborja
- 10) Dimitri Zugrak
- 11) Dimitri Berafi
- 12) gemal mulle
- 13) gazim kokosi
- 14) van minga
- 15) isa Bulatin
- 16) Riza Bij Jakova
- 17) Murat toptani
- 18) Zemel Bij.

2. L. Vebli Effendi
 2. L. Ojdin Be Murad
 2. L. Njas Be Vönjoim
 2. L. Murad Be Tept.
 2. L. Minga
 2. L. Bedri Npekta
 2. L. Floqri
 2. L. Dnd-Karbonari
 2. L. Megsi
 2. L. Rexep Be Metwor
 2. L. Zim Filmi Kanino
 2. L. Salih Xuka
 2. L. Zograf

(38)

مضرافة
آمدہ پر درخت
درخت
فلس فیضیانیہ
جسٹینوس
بریل
ایکس پر
گولڈ
نمایا اردو اکرم بل
شکت راجی
بلر
دھڑا
عس برلا
روڈ قارویا
زمینی لرنے
آرسنیک سول
ولی علیو
شیر صاف

Sami najinjin 2. Sami lej. Zoti veli, Zoti
 zikiri, mitot lej fashiri, aladi lej Tirana, des-
 nish lej Elbasani. Bedari lej pija Zoti Sorli
 anka Zoti mufti lej, 2. mekri. di d. Kallumara.
 Pandeli cali, zograf, lepro. Kajudin, cak-
 reu. Zoti Huri nga gjime Kosta. Klio lej
 nijnini.
 mekri, 2. mufti, ajolin le druga, Kervish
 elbasan, mufti lej. Sami nijnini, Klio lej
 nijnini, pija lej pija, beci lej pija, aladi lej
 Tirana, xam lej vlorë, Pija lej jattava,
 amptinal lej, pernal lej elbasan, veli lej Kli-
 ma, eleni Fejnel lej, shunt nga durrmet.

Kërkime albanologjike të Sotir Koleas mbi flamurin kombëtar të 1912-ës

Q' dihet: për flaxurin e Vlorës gjer në sot
 (Përmëledhë e pjesave: I dhe II)

I) Cila shtë flenuri i parë?

- [illegible]

II) Ku ungrit flamuri 1 parë?

- [illegible]

XIII) Si se trata a clausuras?

- 1) X. Kol Rodhe (Yavru Xri 666) thotë se që prej rripë të mundaft
shitës në theks të arin për rreth.
2) X. Kol Rodhe (Yavru Xri 666) thotë se që prej rripë të mundaft
shitës në theks të arin për rreth.
3) X. Kol Rodhe (Yavru Xri 666) thotë se që prej rripë të mundaft
shitës në theks të arin për rreth.
4) X. Kol Rodhe (Yavru Xri 666) thotë se që prej rripë të mundaft
shitës në theks të arin për rreth.

LV) Q' uba flauru19

- [illegible]

2190. 15 Shkurt 1935

H.S.

No. 8 30

FLAMURI
11 pari nă Vloră

to 28m' e Vjeshtës' sh Tretë 1912

Për punën e flamurit që ushtoll në Vlorë
me dorën e Ismail Qemalit, ditën e 28e' në Vjeshtë
në Tetë 1912, Zoti Egren Bej Vlorë pati mirësjenjen të
apinj' këto hollësi:

Më 1908, 22. Kërm Bej Libohova dhe Kërm Bej Vlora përshin vajturi në Paris, ku, të shpërt nga ndjenjat që shfaqen në shtëri, kështu lani pa ujekur në Don Gjiri Allëdro Kastriotin, i cili, në të përkurrit të fundit, u fali nga një flaurë me shërbani e se ze, tuki i përshëllur me urime të xhebat që të valojnë në afëri në Shërbërijën e lire.

Koti Kërm Bej Vlora flaurin e vërtë e shpërti në Stamboll, dhe pas kësë — Gualt 1912 — kur erdhi

[illegible][illegible]

o Helmut
te ni Del
o najš e
naj' krah
flamuri i

Mehmet Ali
kujtime d
gjër ditë
kujtime m
frika e s
Belvina

shohet'
nā Florā

II

1. 'Mji Myftint' i ra në kujtim flamuri që ndo-
rshimën' e gjustit' të E. Krenn Dej Vlorë.
2. dhe urdhër' t' e marin' dhe mbë' pas dre-
e vënit e nderi mbi dritaren' e shtëpija' s'
Dej Vlorë.

'as dy dilaah, prapë ky flamur, po kësoj' h
 bur' mbi shtijësh, ungu' mbi portën' e madh
 në, dhe në vënt të tijë mbi grillat' të dr
 er një më i vogël që e pati dhënë S. Xhem

Flasuri i parë -- i Z. Egrem Bej Flora, dhe
 iin Alladro Kastriotit -- qe prej pëlhere
 mbën' me dy krerë të anejtur' me lesh' të
 saba kichte krahët e shpallur' të shpallur'

Flamuri i dytë -- i S. Ihamil Rej Vlora, që

shëmbuar' si delegat i Florinës, në të agje-

18. E. Egren Dej Vlora^x prej Qeverrijës^x të
Vlorës, për të marur^x pjesë në abedlhat^x të
19. Me këtë volijë kërkoj nga Qeverrija t'
fletuari që kichte pas^x marur^x Hydaji Myftin

... e tijë, lamuri su prap' vëndin' që pat'
 krye të shtratisë, ku mbet' gjer kur plasi l'
 ljakës.
 Jaktë kësoj' lëvizje 2. Egrem Bej Vlora pat'
 burrën' ku qëndroi gjer ditën' që unis Pre

kur' mën q'do shpërres për mirësin të punës
 të ditë dhe vehtë për Brëndinë,

kës' kësë mënsoj se, për mos t' e lënë në duar
 vet', flamurin' e mori e shtë e tij. Bonje

11 Pesha Derivëna, Kjo Bonje e shpuri ne ve
in, qe ishte ndër duar' te ushtarijës' grek
Po pa shkruar shumë uhoq ushtarije dhe vëndi
unë ndër'të' qe i kallën' taerrin' gjith' e
ne. Mm në këtë kohë uabduk m'r gjithëherë

Për këtë të shdukurë Zoti Avni Delvina, bir
Pashë Delvinës, thotë se bashkë me shumë
dokumente t'jërë pat' shetur' dhe flamarit
t'atë ndërroi e bëri vranë.

T' jerrë duan' t' thonë se flamarin' dhe shum
vlejë i ka djegar' vehtë Mehmet Ali Pasha n
dardanisë.

Si një kujtim që vëjen të shëtet' i shënuarë
e një flamur' në shëngun' kombëtar ku valuer
humbt kohë më parë, dhe s'më kur që më i rre

Juan Pedro Aladro Kastrioti

DATE box 1 supplied: 14 Feb-93-Honolulu

Nga Shkurti i vitit 1907 dhe m
te 2. Shpreja Bej Vlora -- t' ete te 2. Egr
-- ka pas' qehë shfaqur' drama " Vdekja e
para njëj shumice ku ishin' rrögëtarë të l
ndëshat' tashë bashkë me të tjerë dhe një

Në këtë të shfaqurë, në pikën:
vjen fjala për një flamur, ushtoll përpara
mur' i Shqipërijësë.

Kõto hollšaija pati kirjajän' :
Egrem Dej Flora, mbi flamurin' e parë që m
rë Ismail Qemali ditën' e 28s' së Vjeshtës
1918, hollšaija që ushtruan' mbi katër' ka

një për Ministrerin e Arsimit
një për Z. Kren Baj Flora
një për Bibliotekën Kombëtare
dhe e katërta për Muzeun Kombëtar.

16 shkurt 1935

Ami Dolina

Chen

markman

Ms.

Fondi
 Shpallja e Pavarësisë
 material i F. Vokopoles
 Nr 10
 Përkëthim
 Telegram
 Nga Kuvëti Nr 4184
 fjalë 60
 ora 8 datën = 10 25 p.m.
 Barësitë e popullit të ndërruar
 të Lushnjës e të Tiranës
 euf shpirtërore kombësim tona
 në emër të gjithë popullit shqiptar
 edhe vetë jonë e shpallim
 varësimin dhe të lirë e çlirim
 e Dukës. Njëmi drejtues edhe
 Konsullatave të Fugëve të Mëdha
 si përqipje dhe me mirënjohje
 ju bëjmë të ditur se u them me
 sipër edhe ju parorgësim vëmë
 a ulla hemoje.
 7-14 Varduar 1928 XI-1928

Njësia Në emër të gjithë popullit
 Ibrahim Haki; Kujdesari i Bashkësisë
 Alin
 Muderis: Sulejman Hapi, Nga Pavarësisë
 Nga Pavarësisë: Emin Shagji
 Halit, Papa Jonani, Sulejmani
 Elambri Xhothi, Haxhi Fejzullahu
 Thomas Paftali. 7/2/28
 Përkëthje me 31 v. 1962
 A Q R, R P H, F H
 D Fash Dok no. 4184
 Originali përkëthje nga turqit

Shpallja e Pavarësisë në Lushnjë

Fondi
 Shpallja e Pavarësisë
 material i F. Vokopoles
 Nr 8 25
 Përkëthim
 Telegram
 nga Tërana
 Nr 409 fjalë 65
 ora 8 datën = 19 30
 Popullsia në ndërruar të Lushnjës,
 Përmirë, Përmirë, përmirë e
 të gjithë shqiptarëve
 ju ajmë lajmin qakmues
 se sot tërëria në emër të gjithë
 shqiptarëve shpallim independencën
 nga flamuri e shqiptarëve
 dhe për Pija me lajmin me vërtetë
 të madh, para të cilët udo dënoje
 presim me pa durim që të na
 epi lajmin qakmues se edhe atje
 e shpallim independencën dhe
 kështu shpallje e u bëri të njohura

Konsujet të Fugëve të mëdha me
 shërbës.
 Përfqesues të popullit
 nga Kleri nga Pavarësisë
 Hysen [dubri] Xhelal Fuat Toplani
 Ismail [dubri] Muslim Bashkiri
 Sulejman [Kadiri] Evroglari
 Hysen Ali Shagji Jusuf Eloni
 Bapur Nikolla Nikolla Nikolla
 7/2/28
 Përkëthje me 18 v. 1962
 H H H H H

Shpallja e Pavarësisë në Tiranë

-1- I/2097 9 1

NGA JETA E ISMAIL QEMALIT

Ismail Qemali lindi në vjetrin 1844 në Vlorë, në atë qytet ku një ditë do të quajtohej përparësisht e Shqipërisë.

I ati ishte Mahmud Bej Vlora dhe e ëma Hedië Hanë nga Gjirakastra. Lindi në fashë në të rëndësishme që kaloi Perandoria Ottomane, në të cilën atdheve bënte pjesë edhe Shqipëria. Kjo fashë u karakterizua me hubjen e pushtetit sovran të Ali Pashës Tepelenë, me kushtetimin e shpirtit grek, me njohtjen e qeverisë gjyë në inependente të Mehmet Aliut të Misiriz, me hyrjen e Perandorisë Ottomane në rëndin e shteteve Evropiane, dhe, si pasojë, me pullljen e Hatit të Gjylhanës, e cila mundi të qubet "Magna Carta" e Turqisë.

Themeloni i familjes Vlora, nga e cila lindi Ismail Qemali, ka qënë Sinan Pasha. Ky qe në fillim Vezir i Madh i Sulltanit. Në vonë erdhi në Vlorë, i dërguar prej Sulejmanit të Çkëlajës, Sulltanit të atëherësh, si Kapetan Pashë ose si Admiral i Madh i flotës.

Passadheist e Sinan Pashës vazhduan të kenë ofiqe me rëndësi në Perandorisë Turke, Qeverimin Beratit e Vlorës, të cilat përmbinin një nga të tre distriktet e krahinës së Janinës. Kjo familje e moqme, ka ushtruar një influencë të madhe mbi fatin e Shqipërisë, me gjithë se disa herë nuk shkoshin me sy të mirë nga Sulltanit e Turqisë.

Gjyshi i Ismail Qemalit, bashkë me disa familje të tjera nga përësia e Shqipërisë, luftoi kundër Ali Pashës Tepelenë, i cili deshte të shtrinte pushtetin e tij edhe në krahinat e Beratit e të Vlorës. Pasid Pasha, që u dërgua nga Stambolli për të vënë reull dhe për të forcuar autoritetin e Sulltanit në Shqipëri, erdhi në Janinë dhe për të marrë hukun, e shtri këtu Ismail Beut, gjyshin e Ismail Qemalit, dykë tishë se ishte eaduar Guvernator i Përgjithshëm i krahinës. Ismail Beut, pa marrë parasysh kshillat e atyre që quheshin këmbë të nos nicohe, shkoi në Janinë dhe gjeti vdekjen nga plumbat e atij që i kishte ngjitur pushtin.

Kështu kështre ngjarjeve, i ati dhe të tre xhaxhallarët e Ismail Qemalit, q'ishin ende të vogël nga mosha, bashkë me pjestarët e tjerë të familjes, u internuan dhe u shpërndanë në abyllur në krah-

-2- 2

tjellën e Beratit për shumë vjet. Pastaj, kur u liruan, u kthyen prapë në Vlorë.

Në vitin 1848 Porta e Kaltë vendosi të shpëtojë në Shqipëri ligjin thesoror që njihet me emërin "Tanzimat", i quallur me Hatin e Gjylhanës, i cili dekretonte sistemin e taksave direkte dhe shpërbimin ushtarak të detyrueshëm. Kështu masa të rënda shkaktuan një kryengritje të ashpër në popull. Ushtri Turke u dërgua me një herë për të rivendosur qetësinë. Kështu disa përpjekjesh të ashpër, krerët Shqiptarë, midis të cilëve ishte dhe ati dhe xhaxhaj i Ismail Qemalit, Selim Pashaj, u arrestuan dhe u dërguan në mërgim në Konie të Azisë së Vogël, dhe disa të tjerë në Stambolli. I ati dhe i ungji i Ismail Qemalit, të cilët ishin arrestuar më parë nga të njëjtat, u dërguan në fillim në Manastir, ku aso koha ndodhej Selija e Përgjithshme e ushtërisë së Rumelisë, kështu kështre ngjarjeve, familja Vlora e la qytetin.

Ismaili i vogël, kur u nis bashkë me familjen për në mërgim, nuk ishte ende në gjendje të kuptonte rëndësinë e kështre ngjarjeve edhe arsyen e kësaj udhëtimi; duke sikur po niseheshin për një udhëtim të gjatë dhe të këndshëm, Peshchjete kalorës, të vesuar dhe të ngjeshur me armë e shokëronin familjen Vlora. Por herë abas herë, të njëjtë kur shkolinin të tashmë që qante, vranien shfaqjen për të gjetur shpërndimin e kështre lotove. Ku shkolinin vallë? Për q'ardëye i dëbimin nga shtëpia e tyre?

Kështu kaloi nga Beratit, Elbasani, Ohri dhe Manastiri ku qëndroi dy javë, familje Vlora e la Shqipërinë dhe arrijti në Selenik ku u prit fare mirë nga z. Grasset, konsull i Francës në këtë qytet. Ky e njihte familjen e Ismail Qemalit pas kështre qëndrimit konsull në Janinë dhe një mështet e ngushtë e lidhte me atin e Ismailit.

Në Selenik familja Vlora qëndroi tre vjet. Në këtë kohë, Ismaili i vogël vazhdoi të mësimeve në shkollën fillore të qytetit dhe e mësonte turqishten. Kur u kthyen në Vlorë, Ismaili vazhdoi të vejë në shkollë edhe këtu mësosi italishten. I ati donte t'i jepte një ritje europiane, kurse s'kishte i pëlqente të rrithehe pikështari shqiptarist. I ati, i cili fliste njëjtë mirë turqishten, italishten, frëngjishten dhe që kuptonte frëngjishten e kishte dëgjim mbi latinën e Perandimit e drejtoi Ismailin në këtë rrugë. U mundua të rëndojte në shpirtin e njëjtë

-3- 3

te detyronin të vinte edhe sy si Sekretar i Përgjithshëm i Vllajetit të Bagdatit; por Ali Pasha nuk e la pas dante t'a kishte në Stambolli me një punë tjetër. Kështu Ismaili u ndohte aty e mori pjesë në festat madhishore që u bënin në pallat, me rastin e vizitës të Prinsit të Galles, të cilët kështu kështre vizitën që Sulltanit i kishte bërë mbretëreshës Viktorisë.

Ali Pasha deshte t'a vinte Ismailin në shërbim diplomatik dhe e kishte destinuar për në legatën e Athinës, kur vizita e Perandorit të Austro-Hungarisë në Stambolli i a ndryshoi nejtimin. Me që Perandori do të kalonte nga Varna, dëshese të bëhej një ndryshim në administratën e kësaj vëndi, Ministri i Brendshëm e emëroi Ismailin si Guvernator të Përgjithshëm të Varnës. Kështu detyrë Ismaili e pranoi me kënaqësi, por vuri edhe një konditë: të mos i jipej titulli Pasha, por ishte tepër i ri.

Në Varnë pati kryetar Atif Pashën, Guvernatorin e Përgjithshëm të Damubit, të cilin e kishte njohur qëkur ishte student në Janinë. Kështu tregoi sotësin e tij administrative dhe u mar me ndërtimin e shkollës së Varnës.

Në vonë u emërua Guvernator i Damubit të Pashës dhe Kryetar i Komisionit Europian të Damubit. Kështu kolegë John Stockes për Beratun e Madhe; Baron d'Avril për Francën; Baron Radovitch për Gjermaninë dhe Baron Offenberq për Rusinë; Berio për Italinë.

Po në këtë vit përfundoi lufta midis Pashës dhe Gjermanisë, e për këtë arsye vepristaria e Komisionit u pre. Në këtë kohë Ismaili mer urdhër të kthehet në Stambolli dhe abasi mori udhësimet e dëbura u nis për në Tokion; të dërgua lufta kishte marrë fund e Komisioni mundi të rifillojë vepristarin e tij.

-7- 7

Kështu kështre ngjarjeve të gjata politike, deshte të qetësohehe pak edhe refuzoi vëndin e Guvernatorit të Mësit, Kryeministër e Gjykatës Kriminale të Përmes edhe Ambasadin e Washingtonit. Pashës me Mayers-in konsullin Angles në Varnë që ishte tërëqëre edhe sy nga detyra, niste për një udhëtim të gjatë në Azinë e Vogël dhe në ishujt e saj. Në kështu kështre të dy njëjtë të qetë dhe të këndshme, larg botës, larg zhurmës dhe qetësisë politike, kështu si argëtim të vetës këngët e djelmshave grekë dhe vallet e fanatikeve.

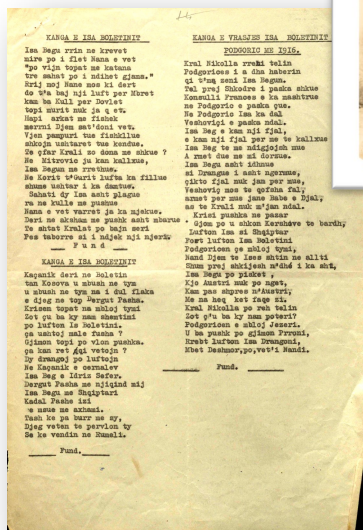
Veziri i Madh, Hyzen Avni Pashaj, i ofron një tjetër mision Ismailit i cili e refuzoi. Në Korik të vitit 1875 kështu nga Stambolli bashkë me Shqipërinë dhe vjen në Shqipëri. Në vonë prej Vlorës shkon në Napoli dhe q'atje në kështu ku takoi me Aleksandër Pashën, Ministër Turk. Shkon në Londër me qëllim që të bëjë një studim të mështet në financat dhe në qeverimin lokal të Britanjsë së Madhe dhe të flase me Lord Derby-n, Ministër e Jashtëm të Anglisë, përri gjendjen e Perandorisë Ottomane. Me kështu rast feli edhe në favor të Sulltanit Abdul Asisit të cilin deshte t'a rëndësin nga fronti.

Nga Londër shkoi në Paris dhe qëndroi dy muaj dykë vazhduar studi me ekonomike, shkëndër kishte bërë edhe në Angli. Feli me një kompani Asfaltine për qytetin e minierave të Salencisë, dhe dykë kaluar nga Italia u kthyen në Vlorë. Në këtë kohë Sulltan Abdul Asisi u rëndësin nga fronti dhe vëndin e tij, për njëjtë fare që shkurtër e sori Murati i V-të; kur ky u hoq nga detyra për arsye shëndetësi hipi në fron të Perandorisë, vllaj i tij Abdul Hamiti. Atëherë kështu Pashaj e thërriti në Stambolli edhe e endron Sekretar të Përgjithshëm të Punëve të Jashtme.

Porta e Kaltë i besoi pastaj shqyrtim in e disa dësjeve mbi një kryengritje që kishte bërë shtetë fanatike bullgare. Ismaili tregoi njëjtë sotësin të madhe dhe njëjtë të jashtëzakonshme për kryengritësit, dykë fituar simpatinë dhe besimin e Bullgarëve. Merte gjithësinë pjesë në një Komision Shtetor që kryesohesh nga Mithat Pasha, Vezir i Madh. Ky Komision kishte për detyrë të përpillonte Kartën e Re të Kushtetimit Ottoman. Dhe kur u ruhë qetësin e adoptimit të "oudool-i" (gjykimet me juri), argumentat e urtë dhe të mështet në Ismailit e bindën Kherid Pashën, që aniston-te të vllaj në shërbim ky lloj gjykim, dhe kështu "oudool-i" nuk u adoptua.

Biografi e Ismail Qemalit

***Isa Boletini me përfaqësues
të tjerë në Vlorë më 1912***

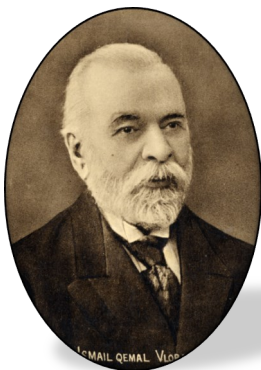
Këngë kushtuar Isa Boletinit

[illegible]

***Ismail Qemali
me Isa Boletinin***

Gjenealogjia e familjes Boletini

Firmëtarët e Pavarësisë

Ismail Qemali
Delegat i Vlorës

Nikoll Kacorri
Delegat i Durrësit

Ahmet Myfit bej Libohova
Delegat i Libohovës

Abdi Toptani
Delegat i Krujës e Tiranës

Petro Poga
Delegat i Gjirokastrës

Luigj Gurakuqi
Delegat i Shkodrës

Mid'hat bej Frashëri
Delegat i Elbasanit

Pandeli Cale
Delegat i Korçës

Lef Nosi
Delegat i Elbasanit

Abaz Çelkupa
Delegat i Durrësit

Ali Myrteza Struga
Delegat i Ohrit dhe i Strugës

Aristidh Ruçi
Delegat i Tepelenës

Babe Dude Karbunara
Delegat i Beratit

Bedri Pejani
Delegat i Ipekut

Dhimiter Berati
Kolonja Bukureshtit

Dhimiter Emanuel Mborja
Kolonja Rumanisë

Dhimiter Tutulani
Delegat i Beratit

Dhimitër Zografi
Kolonja e Bukureshtit

Elmas Boce
Delegat i Gjirokastrës

Ferit Vokopola
Delegat i Lushnjës

Floqi Thanas
Delegat i Korçës

Hajredin Cakrani
Delegat i Beratit

Iliaz Vrioni
Delegat i Beratit

Jani Minga
Delegat i Vlorës

Murat Toptani
Delegat i Tiranës

Mustafa Kruja
Delegat i Krujës

Nebi Sefa
Delegat i Lushnjës

Nuri Sojliu
Delegat i Ohrit dhe
i Strugës

Qazim Kokoshi
Delegat i Vlorës

Qemal Elbasani
Delegat i Elbasanit

Qemal Mullaj
Delegat i Lushnjës

Rexhep Mitrovica
Delegat i Ipekut

Sali Gjuka
Delegat i Ipekut

Spiro Ilo
Delegat i Korçës

Ferit Vokopola
Delegat i Lushnjës

Vehbi Dibra
Delegat i Dibrës

Veli Harxhi
Delegati Gjirokastrës
dhe Përmetit

Xhelal Koprencka
Delegat i Beratit

Xhemal Deliallisi
Delegat i Shijakut

Ymer Deliallisi
Delegat i Shijakut

Zihni Kanina
Delegat i Vlorës

Zyhdi Ohri
Delegat i Ohrit
dhe i Strugës

Festimet në Kukës me rastin e 25 -vjetorit të shpalljes së Pavarësisë

Ceremonia e zhvilluar në Tropojë me rastin e festimeve të 25 -vjetorit të shpalljes së Pavarësisë

Manifestimet e organizuara në Tepelenë me rastin e 25-vjetorit të Pavarësisë

Pamje nga ceremonia e organizuar në Gjirokaštër me rastin e 25 -vjetorit të shpalljes së Pavarësisë

Delegacioni hungarez pjesëmarrës në festimet e 25 -vjetorit të Pavarësisë në Tiranë

Pamje nga ceremonia dhe parada e organizuar në Tiranë për 25- -vjetorin e Pavarësisë

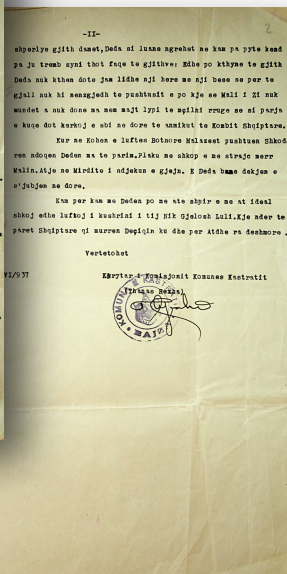
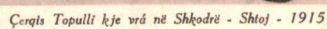

Pamje nga ceremonia e organizuar në Gjirokastrë me rastin e 25 -vjetorit të shpalljes së Pavarësisë

[illegible][illegible][illegible]

• activitatea în via literară se bazează nu doar asupra unor două treimi, ci
intervențiile de viață care fac din activitatea artistică o activitate practică
existențială în viață. Pentru scriitorii din România, în viața literară este
deosebită, deoarece nu au încă o tradiție proprie, ei poartă în sine
unul și același lucru care este și în viața artistică, și în viața literară. Pentru
acești scriitori, viața literară este o viață artistică, și pentru că
în viața artistică este o viață literară, și activitatea în viața
literară este o viață artistică și poartă în sine o tradiție proprie, și
poartă în sine o tradiție proprie.

Ded Gjo Luli

THEMISTOKLI THANAS GËRMENJI
1867 - 1917

Lindi në Korpë më 1867 prej një familje fisnike dhe të quajtur në fshatin bregdetar, eposë i titi Thanasi Dhanas Gjermanji ka qënë një nga themeluesit e klubit të parë "D B I T A" në Shkollën në 1881.

Në moshë djalohebre Themistoklii shkoi në Rusi ku u marr me tregëti dhe njëkohsisht duke shvilluar dhe aktivitet patriotik në Shoqërinë të Kollonist Shqiptare të Bukareshtit.

Në vitin 1901 erdhi në Korpë ku qeli tregëti në marrëveshje me atdhetarët e atijshëm që të bashkëpunonjë për përbashkë dhe shpërvajtjen e propagandës shqiptare.

Më 1904 harrofti dhe të vëllauz Telesakun me të cilin qeli ajo tregëti të dytë në Muesatit. Aty nga një kontraktin tregëtar që kishte lidhur me qeverinë turke e cila e përdori në tën propagandist shqiptar në dëm të atdhetit turk, themi një shpirt të madhe të bollshëm.

Në 1904 vërti në Athinë për të bërë armë e shpesh për një qetë shqiptare ku u gjend në rreth të vëllait i trashëguar të Kapiten Vardha, *anëtarë të Komitetit të Korpës* Arbilas i Dardhë e Pandeli Dodani *shqiptarë*.

Tëri kohë Themistoklii e shpinte duke formuar dhe përbashkë nënjohje kombëtare shqiptare ai në njëkohsi e vëndit ai edhe ndër ata të cilin që shkonin për në burgje.

Përkrahëti për këtë qëllim hapi me të vëllauz Telesak hotelin «Liria» të cilin e blod qendër të shpeshqerit, që bisedimeve, vendimeve dhe bashkëmi i shqiptarëve për qëllime kombëtare. Hoteli liria ishte qendër kryesore e lëvizjeve kryengritëse për dhjetë vint e Shqiptarëve. Aty i Themistoklii me të vëllauz tën aty dhe deputetët boshitë t'arshet dhe të t'për qëll që shpesh për t'u shpesh propagandë e kryengritja shqiptare për liri që nën dëshm të gjitë shpeshqerit, t'arshet e Shqiptarëve.

Në 1909 Themistoklii i u ngarkuar kryetari e përgjithshme e gjitë lëvizjeve kryengritëse në Kosovë, të cilat, në bashkë me qendër atdhetare të tjerë, shpesh e jashtë atdhetit, tregëti për hatër vjet redhazit. Themistoklii me çkollë shpesh nga faturot kryesore të shpesh në Turqit të turment Bashup Palla, antishqiptari komandant ushtarak në Korpë në Kosovë.

Pas qptiljes në pasqerësi në Shqiptari, në 1910-1913, bashkëpunon me

Themistokli Gërmenji

Faqe 2.

Ismail Qemali dhe shokët kryetari të tjerë ai Komandant. Në shpirt të vitit 1913, për shpesh politike me rëndësi u shpesh Monperfort në Shqipëri Komandant ushtarak mori në dorësi Korpë në 1914 nga pshini i vot-qutur «shpesh dhe prapë ky e shpesh Korpë duke treguar tuxia, tishit, gjakshkësi e urtësi në kryengritjen «shpesh».

Në krye të vitit 1915, Themistoklii vendosi qendër e «Komitetit Shqiptar» në Sofje, ku botësi dhe revistë letërsare-politike «GJERË I SHQIPËTARËVE» me sotin Kristo Dato e bashkëpunonjë të vlefshme sotin shpesh Balamendi, sotin Ali Ugaonm etj.

Që nga Sofja ishte shpesh sotin me treg luftrake Shqiptare dhe pas vëllait politike e diplomatike që tregëti, bërthmë në marrëveshje të plotë me e shpeshqerit atdhetarë të lirisë kombëtare, të shpeshqerit, në faktor kryesore i Rilindjes Shqiptare me të tregëti Vlasorit e Shqiptarët në «KRYENGJITJE SHQIPTARE TË KARANIS DË KURDË» në 10 Shqiptar 1916 duke qdë ky qrtet i pushtuar nga ushtarak frëngje, Jona në kohën e përmë të luftës evropiane.

Në këtë rast Themistoklii shpeshqerit Prefekt i Politisë në Kosovë Komitësi e Komandantit. Përgjive Shqiptare Luftëgjës.

Në 9 Shqiptar 1917 i tregëti shpeshqerit nga shpeshqerit e tregëti të propagandës të bosh, Themistoklii shpeshqerit dhe shpeshqerit me vrasje në Saloni, nga tregëti.

Populli Shqiptar i Profeture në Korpë dhe Komitetit Shqiptarë të tregëti për shpeshqerit atdhetarë të tregëti, shpeshqerit THEMISTOKLIU një shpeshqerit bashkëpunon, në shtëpi e Korpë dhe në ballë të : «KOMITETI THEMISTOKLI GËRMENJI».

Papa Kristo Negovani
1803 - 1905

Lindi në katund Negovan (Negovan/Grahov) më vitin 1803. - Mësoj gjuhën shqipe.

Që në moshë të re Papa Kristo kishte njohje kombëtare dhe gjithë jetën e tij e kaloi në shpeshqerit.

Në plot të lirisë shpeshqerit, përdori dhe origjinale (shpeshqerit e Hormovelsi dhe një sërë të gjatë vetëqendrës e vlerësuar patriotike, shpeshqerit shpeshqerit për të tregëti shpeshqerit shpeshqerit në shpeshqerit të gjatë përmë ai Shqiptarët propagandist, në përfundim shpeshqerit e shpeshqerit i tregëti i shpeshqerit shpeshqerit të shpeshqerit dhe në shtëpi të qendër Turke.

Në qendër Turke shpeshqerit shpeshqerit shpeshqerit e shpeshqerit shpeshqerit në vitin 1800, në qendër shpeshqerit shpeshqerit shpeshqerit në një shpeshqerit në Kosovë, për të shpeshqerit shpeshqerit në vitin dhe të vëllauz nga shpeshqerit, dhe tregëti shpeshqerit të tregëti, shpeshqerit shpeshqerit të Papa Kristo.

Vajtur prej Komit Shqiptarëve shpeshqerit e shpeshqerit.

Papa Kristo Negovani

89

Themistokli Gërmenji

PROGRAMI I LEVIZJES REVOLUCIONARE TE BASHKIMIT TE SHQIPTAREVE

Cfare karakteri ka lufta jone?

1. Karakteri te bashkimit komitetar.
2. Karakteri te qirimit komitetar.

Populli ~~janë~~ ende nuk mund ta qiej veteveten komb, sepse per te munde nji popull me u shnderrue ne komb duhen plotone - pervec fjerash - keto katei kushte themelore:

1. Me qene i bashkuem territorialisht;
2. Me pane nji treg te perbashket ekonomik;
3. Me pane nji qirue te perbashket letrare;
4. Me qene i bashkuem nga ndonjant e dashunise, perkatesise dhe solidaritetit reciprok vllaznor.

Prej ketyne katei kushteve themelore, populli shqiptar i plotson velen dy kushte, prej te cilave, kushtin No 3 dhe kushtin No 4. Keto dy kushte te fundit popullin dhe jane jst historik i dy kushteve te xperime, te kushtit No 1 dhe No 2, te cilat kane qene te plotsueme qate periodes se smdimit turk.

Qe nga viti 1912, perkatesisht e prej mure se rretheto veten e kendej, kushtet No 1 dhe No 2, nuk shpirtojne ma dhe sikur murgesa e tyre te vesh

asht se shumica prej nesh, zgjidhjen e bashkimit te popullit tone e kemi prite nga jashte dhe nga naltë, shum pak i kemi kushtue kujdes zgjidhjes se kjes sone nga mbrenda dhe nga poshte. Cka don me thane kjo - nga jashte dhe nga e nga mbrenda dhe nga poshte? Keto pane dy prej te cilave amjane, mure ne vete, amjane t'ren, amjane pa kombizim me fiteren, nuk t me shelle zgjidhjen e qashtjes sone, zgjidhjen te dhe te shendoshe te qashtjes sone - bashkimit e popullit tone.

REC IV

do te)
doje ne pambarim, kjo mundet me shelle si nje simin relativ te kushteve No 3 dhe No 4. K 1913, kur fugit kolonialiste dhe Rusia cariste punim me cakot e Balkanite ndane popullin dy pjesë. Njanna pjesë - Shqiptarët e 1912 te rresatet dhe veshitirte qe u shkraktuen nga mbrenda, e ruajt pa varrim e vet; pjes tone, nen nderime e Alalin e Zi (ma rone greqizme kapercye nepër veshitirsi e punhor kurmihere luften per qirrim e hueja dhe per bashkimin me pjesen vet, per lindjen e vertete te kombit shqiptar.

Perqepjet e popullit tone shue kura, por ato jane risht, per bashkimin nuk jane shue kushtet e rrethant shprehe qithshere ne te jashtme ne te cilat asht e mbrendashme dhe te jashtme ne te cilat asht e ndodha: kur populli ~~janë~~ e ka pane te pamundim me armet ne dore, ai edhe ne menyra tiera e ka shprehe kurdohere vullnetin dhe dëshirën e tij te flaket per bashkimin e bashkimin e vet.

Jemi te mendimit se deri me tani, te qithe na, qe jemi mure dhe kemi ba perqepje per zgjidhjen e qashtjes se qirimit, perkatesisht te bashkimit te popullit tone, e kemi ba nji gabim bashkim dhe

REC IV

PREDSEDNIŠTVO I IZVRŠNI ODBOR POKRAJINSKE KONFERENCIJE SSRS
ZA KOSOVO I METOHIJU

MAGNETOFONSKI SNIMAK

sa zajedničke proširene sednice Predsedništva i Izvršnog odbora Pokrajinske konferencije SSRS sa Kosovo i Metohiju, održane dana 4. oktobra 1968. godine u sali Socijalno-zdravstvenog veća Pokrajinske skupštine

(Neka pitanja u vezi isticanje zastava nacionalnosti)

P r i š t i n a
4. oktobra 1968. godine

MAGNETOFONSKI SNIMAK

sa zajedničke sednice Predsedništva i Izvršnog odbora Pokrajinske konferencije Socijalističkog Saveza, održane dana 4. oktobra 1968. godine u sali Socijalno-zdravstvenog veća Pokrajinske skupštine.

Sednici predsedava Ilijaz Kurteši, predsednik Pokrajinske konferencije Socijalističkog saveza.

ILIJAZ KURTEŠI:

Otvaram Zajedničku sednicu Predsedništva i Izvršnog odbora Pokrajinske konferencije SSRS Srbije sa Kosovo i Metohiju. Ovoj sednici prisustvuju neki članovi Izvršnog komiteta Pokrajinskog komiteta Saveza komunista Srbije sa Kosovo i Metohiju, članovi Pokrajinskog komiteta, kao i drugovi Fadilj Hodža, Veli Deva, Dževdet Hamza, Ismailj Bajrami, drugarica Cica-Katarina Patrnogić i drug Sait Zatrići.

Za ovu zajedničku sednicu predlažem samo jednu tačku dnevnog reda, a to je "Neka pitanja u vezi isticanje zastava nacionalnosti".

Da li ima ko neki drugi predlog dnevnog reda.
(Nema). Da li ima ko kakvu dopunu predloženog dnevnog reda.
(Nema).

Da li se slažete sa predloženim dnevnim redom.
(Svi se slažu).

Pošto smo usvojili predloženi dnevni red, onda da predjemo na prvu tačku dnevnog reda.

Za ovu tačku dnevnog reda je sam pripremio jedno kratko uvodno izlaganje. U ovom mon uvodnom izlaganju su neki predlozi i o njima ćemo diskutovati.

Dozvolite mi da u vezi sa ovom napomenom pročitam naredjenje Privremenog Glavnog Štaba za Kosovo i Metohiju:

"Na osnovu naredbe Vrhovnog Štaba NOV i POJ dobrovoljačke vojske Jugoslavije, Privremeni glavni Štab za Kosovo i Metohiju

N A R E D J U J E

1. Zastava Glavnog Štaba za Kosovo i Metohiju je žiptarska i srpska nacionalna zastava sa antifašističkim znakom - petokrakom svezdom na sredini preko čitave širine zastave,

2. Pozdrav narodnih partizana jeste stisnuta pesnica na desnoj elepočnici,

3. Na teritoriji Kosova i Metohije narodni partizani moraju imati na svojim krpama oznake antifašistički znak - petokraku svezdu orvezu sa nacionalnim sastavama u trokutu na svezdu. Dužina sastave je tri santimetra, a širina 1,5 santimetar.

4. Zakletva koju je dužan da položi svaki partizan glasi:

"Mi narodni partizani Jugoslavije latili smo se oružja sa nemilosrdnu borbu protiv krvoločnih neprijatelja koji porobiše našu zemlju i istrebljuju naše narode. U ime slobode i pravde našeg naroda naklinjemo se da će mo disciplinovano i neustrašivo ne štedeći svoj krv i živote voditi borbu do potpunog uništenja fašističkog osvajača i

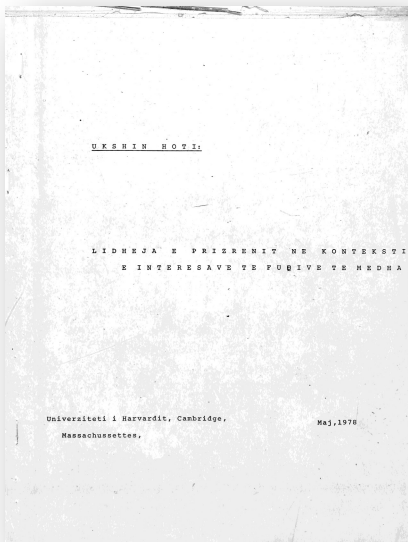
**Stenogramet e mbledhjes së
Kryesisë së Konferencës
Krahinore të Lidhjes Socialiste të
Popullit Punues mbi disa çështje
të përdorimit të flamurit
kombëtar, 4 tetor 1968.**

Lajmi në gazetën RILINDJA për mbledhjen e Kryesisë së Konferencës Krahinore të LSPP ku do të diskutohet për përdorimin e lirshëm të flamurit kombëtar, 4 tetor 1968.

Lajmi në gazetën JEDINSTVO mbi përdorimin e lirshëm të flamurit kombëtar, 6 tetor 1968.

Ky është aspekti, gjithashtu, i rrahur në literaturën shqipe vetëm në kontekstin e interesave të fuqive. Nga ana e tij, evidente faktin se në një pjesë të konsiderueshme të it gjeje që morrit me këto, ose me ngjarjet e Ballkanit në përmirësimin e renditjes së saj. Analiza marksiste, çfarë e shfaqte të njohura, nuk ka departuar në një pjesë të botës gjë vjen edhe nga fakti se duke e vëre faktorin subjektiv e duhur, ajo nuk ka arritur të jetë mjaftë e bindshme, edhe pjesë të opinionit shkencorë, e cila për ndryshje, pandeh qeshur nga paragykimet. Deri këtu këto arsye, ky punim si tentativë për të qenë proporcional në prezantimin e fa që ndikuan në formimin e ngjarjeve, por me një theksim të onit të interesave fuqive, si edhe vëllimit që luajtën në ngjarjet në politiken e fuqive. Me fjalë të tjera, brenda një tërësi të rrethanave ekzistuese, do të provohet përcaktimi i atyre që determinonin epokën dhe i renditjes që lidhja pati për të futur faktorin shqiptarë në vallon e tyre dhe në zhvillimin të ngjarjeve kryesore, në Ballkanin dhe Evropën.

I

S' ka dyshim se aktiviteti i Lidhjes së Prizrenit filloi dikur më parë se të fillojë punën Kongresi i Berlinit i vitit 1878. Në të vërtetë, tanimë, është e evidente, se aktiviteti i Lidhjes filloi të zhvillohet paralelisht me përgaditjet që po zhvillonin diplomatët e Evropës për mbajtjen e Kongresit të Berlinit. Mësonë, nuk mund të konsiderohet ndonjë lidhje direkte midis të dy aktivitetëve, në kuptimin e raportave ballinorë, të vetëdijshme dhe të natyrale, të dy aktivitetëve, por me se evidente se ekziston lidhja indirekte, në kuptimin e lidhshmërisë se shfaqjeve, ose kauzalitetit të ngjarjeve.

KREMTIMI I 100-VJETORIT TË LIDHJES SHQIPTARE TË PRIZRENIT

NË TIRANË U HAP KONFERENCA KOMBËTARE E TUBIMEVE PËR LIDHJEN

Tiranë, 12 qershor (telefon)

Në kuadrin e kremtimit të 100-vjetorit të Lidhjes Shqiptare të Prizrenit në RPS të Shqipërisë, dhe në Tiranë filloi punimet kushtetuese Konferenca Kombëtare e tubimeve kombëtare të Lidhjes. Në Konferencë pos një numri të madh të punonjësve shkencorë, kulturorë e shqiptarë të RPS të Shqipërisë, të grupit të shkencëtarëve nga Kosova, shkencëtarëve nga vendet e tjera të ndryshme, si dhe shqiptarë mërgimtarë nga Turqia, nga SHBA, Franca, Argjentina, Rumania dhe nga Austria, merrnin pjesë edhe udhëheqësit më të lartë partiak dhe shtetëror të RPS të Shqipërisë. Hapjen e Konferencës e bëri ministria e Arsimit Tefik Dami.

Në seancën e parë të punës për çlirim nga xuan kad referat kryesor që zgjidha shkollorë e hui për paraqitjen Aleks Buda, krye-mbrojtjen e trojeve të veta. Ai i paraqiti Lidhjen e Prizrenit si një faktor të rëndësishëm në historinë e Lidhjes Shqiptare dhe Prizrenit përvoja historike e kohës dhe Konferenca kombëtare e Shqiptarëve e Prizrenit dhe hulla platforma programitike. Syle OSMANJAJ

Në seancën e pasdiesë kumtesat e tyre i lexuan edhe Zija Gjoli «Emancipimi i mendimit politik-shqiptar shqiptar në vitet 30-70 të shekullit XIX», Kristo Frashëri: «Klasat dhe interesat klasore në përditësimin para dhe gjatë Lidhjes Shqiptare të themeluar në Prizren», pastaj Petrit Bërgjini «Konflikti shqiptaro-otoman në vitin 30-70 të shekullit XIX në Levizjen Kombëtare», pastaj Thoma Muzaku: «Traktati i Shën Stefanit dhe rëndësia e zhvillimit të tij për shqiptarët», Ksenofan Kristiati: «Çështja shqiptare dhe Konferenca kombëtare e Prizrenit», pastaj Stefanag Pollo «Lidhja themelimi teorik të saj hartuar në punimet të Lidhjes Shqiptare të Prizrenit dhe hulla platforma programitike. Syle OSMANJAJ

LIDHJA E PRIZRENIT NË KONTEKSTIN E INTERESAVE TË FUQIVË TË

MEDIA 1/

Rrethanat të cilat kushtëzuan aktivitetin e Lidhjes së Prizrenit ishin komplekse. Ato nuk kishin karakter ekskluziv, as sa i përket raportëve të brendshme të Perandorisë Otomane, ose, raportëve midis shqiptarëve, në një anë, dhe autoriteteve otomane, në anën e tjetër, e as sa i përket raportëve ekzistues ndërkombëtarë: ose atyre midis politikës ekspansioniste të fuqive të mëdha dhe politikës së «status Quo» së Imperatorisë Britanike ndaj Turqisë dhe perplekseve të Sulltanit Hamit që, në sajë të kësaj politike, të shpëtojë perandorin tërësisht.

Më Lidhjen e Prizrenit dhe rendësin e aktivitetit të saj, natyrisht, mund të shkruhet nga aspekti dhe pikëpamje të ndryshme. Shkrimtarë të shumtë, tanimë, ndriqojnë mori faktorësh që kushtëzuan aktivitetin e Lidhjes. Megjithatë, ndriqimi i lidhshmërisë dialektike të pjesëve të ndryshme, ose aspektëve të shumëllojta të këtij fenomeni të rendësisht, jo vetëm për historinë e popullit shqiptarë, por edhe për të tjerët, duhet akoma të vazhdojë. Lidhja e Prizrenit, te e fundit, incident ngjarje të rendësisht për historinë dhe fatin e popujve të Ballkanit, në njerën anë, dhe politikën e drejtpeshimit, ose balances se fuqive, nga ana e tjetër. Përkundrazi, nga ky shkak, me do të provojmë të marrim në ndriqimin, pak a shumë të thelluar, vetëm të një aspekti të saj: të kontekstit të interesave të fuqive të mëdha, të aspektëve të tjera lidhshme me këto, dhe vetëm gjatë fazës së parë të aktivitetit të Lidhjes.

1/ Ky artikull, në të vërtetë, është fragment studiimi me titull «Ball kani--faktor i politikës se balances»/ titulli punës.

5

u inspiruar nga min diplomatet shqiptarë. Te e tjetër, sikurse,

dihet pjesë dërmuese e shkrimeve të saj kohë, si edhe diplomacia evropiane në tërësi, konsideronin se formimi i Lidhjes së Prizrenit u nxitë nga ana e autoriteteve të Perandorisë Otomane, me qëllim që të pengohet aplikimi i atyre dispozitiveve të Kongresit të Berlinit, ose të marrëveshjes së Shën Stefanit që kishin të bënin me pjesë të ndryshme të rejlionit evropian të Perandorisë Otomane. Fakti, në të cilin këto supozime mbështeteshin, ishte një llojë koincidencë midis angazhimit të Lidhjes për të ruajtur tërësinë e tokave të banuara me shqiptarë dhe të interesit të Portës për ruajtjen e integritetit territorial të Perandorisë, si edhe fakti se shumica e udhëheqësve të Lidhjes ishin funksionarë aktual ose të dikurshëm të Portës. Sikurse do të shihet në vosa ishte fjala për koincidencën e kufizuar të interesave, por në qellime esencialisht, të kundërt, si edhe për gjykimin sipërfaqësor korrektë, por jo të saktë.

II

Kongresi i Berlinit, nga ana e tjetër, u mbledhë, pas fjalëve të Bismarckut, me qëllim që «të sigurojë, me saje të mirëkuptimit i Ballo, p.sh. Van Choubrier», la Question d'Orient depuis le Traité de Berlin/Deuxième édition/1899, Paris, Librairie nouvelle de droit et de Jurisprudence/1902, W.H. Mellicott «The Congress of Berlin and After/1878-1880», Methuen, and Co.Ltd.London, 1938, etj.

LIDHJA E PRIZRENIT

Ndërtesa e Lidhjes së Prizrenit

Sot në Prishtinë fillon nga puna Konferenca shkencore mbi 100-vjetorin e Lidhjes së Prizrenit. Është kjo një ngjarje me rëndësi të madhe historike e cila, për t'u pasuruar sa më shumë me faktografi që do të ndritnin atë periudhë të lavdishme – ka absorbuar aktivitetin kreativ të shumë punonjësve shkencorë nga Kosova, vendi, RPS e Shqipërisë dhe nga vende të tjera. Fjala e tyre në tribunë të hapët, në këtë periudhë të zhvillimit të gjithanshëm të mesit tonë në kushtet socialiste, vetëqeverisëse do të jetë një dokument me rëndësi nga i cili do të mësojmë jo vetëm mbi zgjidhjen dhe zhvillimin e vetëdijes nacionale të popullit shqiptar, por edhe për të gjithë popullin e tjerë të Ballkanit, mbi luftën e përbashkët kundër robërisë otomane.

Koha, si një rrëfyes më e mirë, shpreh në mënyrë me bindëse këtë të dhënë sot e neqind vjet më parë atëherë kur në Prizrenin legjendar u shtrua Kuvendi për t'ia ndaluar forcën çdo hasmëri huaj. Lidhja e Prizrenit kishte shtruar paravetë të ashpër dhe të pashmangshme sa ishte e ndieshme, po aq edhe e pashmangshme për të gjithë popullin shqiptar dhe për të gjithë popullin e tjerë të Ballkanit, mbi luftën e përbashkët kundër robërisë otomane.

Me lidhjen e Prizrenit pasoi procese politike, ekonomike, kulturore dhe të tjera në pjesën jugore të Ballkanit. Lidhja e Prizrenit kishte shtruar paravetë të ashpër dhe të pashmangshme sa ishte e ndieshme, po aq edhe e pashmangshme për të gjithë popullin shqiptar dhe për të gjithë popullin e tjerë të Ballkanit, mbi luftën e përbashkët kundër robërisë otomane.

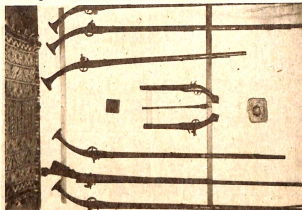
Krejtimi i 100-vjetorit të Lidhjes së Prizrenit, siç u tha edhe në Konferencën shkencore, që në Prishtinë u mbajt prej gjashtë deri në nëntë ditë, është një ngjarje e rëndësishme në historinë e zhvillimit të popullit shqiptar, sikur që ishte edhe epoka e Shkënderbeut dhe lëvizja nacionalizmit. Ky përvjetor i madh i shqiptarëve, i luftës së organizuar për njëjtin vjetëvë për çlirin kombëtar, kundër turqve dhe monarkive e fuqive të tjera reaksionare të Evropës, në Krahinën tonë u shënuar me një varg ngjarjesh e manifestimesh të rëndësishme shkencore, shoqërore e kulturore.

Në Prishtinë u mbajt Konferenca katërditëshe shkencore kuahuar Lidhjes së Prizrenit. Në këtë konferencë, për të cilën pati interesim të madh, përveç referatave kryesorë që me kumtësi e tyre kishin për qëllim t'i ndërgjyeshin aspektet e gjithanshme të kësaj organizate për çlirin kombëtar, u paraqitën

100-VJETORI I KRENTIMIT TË LIDHJES SË PRIZRENIT

NGJARJE E RËNDËSISHME PËR POPULLIN SHQIPTAR

- Në Prishtinë u mbajt Konferenca katërditëshe shkencore kuahuar Lidhjes, kurse në Prizren u organizua manifestimi qendror.
- Krejtimi i kësaj përvjetori të madh u shënuar edhe me një varg manifestimesh të tjera

Armë të kohës së Lidhjes së Prizrenit

Krejtimi i 100-vjetorit të Lidhjes së Prizrenit, siç u tha edhe në Konferencën shkencore, që në Prishtinë u mbajt prej gjashtë deri në nëntë ditë, është një ngjarje e rëndësishme në historinë e zhvillimit të popullit shqiptar, sikur që ishte edhe epoka e Shkënderbeut dhe lëvizja nacionalizmit. Ky përvjetor i madh i shqiptarëve, i luftës së organizuar për njëjtin vjetëvë për çlirin kombëtar, kundër turqve dhe monarkive e fuqive të tjera reaksionare të Evropës, në Krahinën tonë u shënuar me një varg ngjarjesh e manifestimesh të rëndësishme shkencore, shoqërore e kulturore.

Në Prishtinë u mbajt Konferenca katërditëshe shkencore kuahuar Lidhjes së Prizrenit. Në këtë konferencë, për të cilën pati interesim të madh, përveç referatave kryesorë që me kumtësi e tyre kishin për qëllim t'i ndërgjyeshin aspektet e gjithanshme të kësaj organizate për çlirin kombëtar, u paraqitën

nja 115 shkencëtarë nga Krahina, vendi dhe bota. Konferenca punoi në mënyrë të parë e të pastër, në dy sekcione në sekcione të ndryshme, në të cilin u lexuan 67 kumtësi, dhe në atë të fillozofisë, në të cilin u lexuan 48 kumtësi. Secila nga këto kumtësi ishte një kontribut shkencor me njësi të dhënash për Lidhjen e Prizrenit, për aktivitetin e kësaj organizate, të cilën e drejton Abdy Frashëri, Ymer Prizreni, Sylejman Frashëri.

Në mbledhje, në polietër e sporteve, në Prizren, në praninë e një numri të madh punonjësish politik-shoqëror, kulturorë e shkencorë të Krahinës, të delegacioneve nga Vojvodina dhe republikat e tjera të vendit, si dhe të delegacionit të RPS të Shqipërisë, u mbajt edhe demo solemnë kuahuar Lidhjes. Pas intimitit të «Internacionales» nga korrë «Collegium Cantorum» i Prishtinës, kryesari i Krahinës për krejtimin e kësaj përvjetori, Pajazit Nushi, mbajti fjalën e rastit. Në këtë akadem, nga korrë «Collegium Cantorum» dhe nga Orkestra Simfonike e RPS, uho dirigjimi e Mark Kacimiri, i shkëlqeu opera e parë komare «Goca e Kapanikut», e autori Rauf Dhoni. Nga kjo akadem u dërgua telegram përshëndetës kryetarit Tito.

Kështu, me një program kaq të pasur e të organizuar, në Krahinën tonë u shënuar 100-vjetori i Lidhjes së Prizrenit, i kësaj ngjarjeje me të rëndësishme historike të luftës së shqiptarëve për autonomi e pavarësi.

M. EMERLLAHU

LIDHJA E PRIZRENIT NË DOKUMENTE OSMANE

PRISHTINE — PRISTINA
1978

LIDHJA SHQIPTARE E PRIZRENIT NË DOKUMENTE ANGLEZE

THE ALBANIAN LEAGUE OF PRISREN
IN THE ENGLISH DOCUMENTS

PRISHTINE — PRISTINA
1978

